

Dragica Haramija

Bina Štampe Žmavc: *Snežnosek*.

Ilustrirala Ana Razpotnik Donati. Murska Sobota: Založba Ajda, IBO Gomboc, 2010.

Slikanica *Snežnosek* je kakovostni literarno-likovni monolit, v katerem se besedilo in ilustracija dopolnjujeta, tekstovna in likovna govorica namreč z besedami in barvami tankočutno slikata literarne like ter doživljanje/občutenje dogajanja. Snežnosek in njegov človeški prijatelj Natek sta glavna literarna lika, sicer sta v pravljici omenjena le še Natkova mama in njegova muca Snežka. Književni čas je mogoče določiti glede na menjavo letnih časov, zgodba se začne neke zime in se konča na začetku naslednje. Književni prostor je strnjen na Natkov dom in bližnjo okolico (lopa, dvorišče), prostor sam po sebi daje dečku občutek varnosti, kajti v znanem in njemu ljubem okolju se ne more zgoditi nič hudega. V ospredje dogajanja je postavljena otrokova igra, Natek namreč naredi snežaka, ki ga poimenuje Snežnosek.

Irena Stramljič Breznik se v članku z naslovom *Okazionalizmi v sodobni slovenski mladinski književnosti* (2009) ukvarja s priložnostnicami v mladinskih delih Bine Štampe Žmavc, kot vir navaja pesniško zbirko *Snežroža* (2007). Med drugim Irena Stramljič Breznik (2009: 56) pravi, da “med izvirnimi, tvorbeno nesistemskimi tvorjenkami predstavljajo osrednje mesto avtoričini sklopi”, pri čemer navede primer snež-roža – snež(na) roža. Po načelu izvirnega tvorjenja je nastalo tudi ime naslovnega literarnega lika Snežnosek (– majhen/ljub/prijazen Snežnos – tisti, ki ima snež(en) nos). Za razliko od Snežnoska opiše Bina Štampe Žmavc v pesniški zbirki *Kako raste leto* (2010: 8) snežaka, ki “nosek rdeč korenček / mu krasi obraz”. Natek posebej poudari mami, da je naredil naslovnemu liku nos iz snežene kepice, in ji razloži, zakaj mu je izbral takšno ime. Snežnosek postane personificirani Natkov prijatelj, s katerim deček preživlja zabavno zimo. Pomlad, ki bi se je Natek sicer gotovo veselil, ga spravlja v skrbi: vsak dan je topleje in Snežnosek postaja vse tanjši; kljub temu da ga snežak

tolaži, deček začuti njegovo žalost. Snežnosek se zaveda svoje minljivosti, Natek pa krčevito išče rešitev za “preživetje” sneženega moža.

Tema minljivosti, ki jo je Bina Štampe Žmavc prikazala že v delu *Ure kralja Mina* (1996), je tudi v *Snežnosku* izpeljana dosledno: smrt ni reverzibilna, zato se snežak ne more vrniti nazaj v isti obliki, temveč le kot svoja lastna sestavina – sneg v naslednji zimi. Deček se v upanju, da bo snežak preživel tri toplejše letne čase, ki so zanj usodni, domisli rešitve, da bi Snežnosek prebival v hladilniku. Ko postane pomlad pretopla za snežaka in se ta stopi, pusti Natku metaforično sporočilo: “Dragi Natek! Šel sem zalit zvončke. Tvoj Snežnosek!”. Na tem mestu velja posebej opozoriti na domiselno dvostransko ilustracijo letnih časov: ilustratorka s štirimi glede na letni čas tipiziranimi drevesi (cvetje, plodovi, odpadanje listja, sneg) ter z menjavanjem barv v ozadju prikaže leto, ki ga Natek preživi v čakanju na novo zimo, na vrnitev Snežnoska. Bina Štampe Žmavc vzpostavlja odnos do letnih časov tudi posredno, z opisom ptic (snežak se začne topiti, ko se ptički ženijo, takrat se topijo tudi zadnje zaplate snega), Natkova skrb za prijatelja pa se konča, ko spet zapade sneg in ga prebudi nenavadna tišina, v belino jutra odnese ptičjo krmilnico in v njej se takoj gnetejo lačne siničke. Natku se zazdi, da sliši znani snežakov glas, ki prihaja iz belih sneženih oblakov, takrat ve: zima ga bo vedno spominjala na Snežnoska, zato ne potrebuje drugih (novih) snežakov.

V zgodbi sta glavna literarna lika precej natančno opisana, snežakova zunanost celo vpliva na njegovo lastno ime, njune karakterne lastnosti so zelo pozitivne, na vseh ilustracijah so nasmejani liki, izjema je celostranska ilustracija, na kateri Natek sedi na klopi pod cvetočim drevesom, okrog njega rastejo zvončki, prizor pa upodablja trenutek, ko deček ugotovi, da se je snežak stopil. Naslovniško odprta slikanica nagovarja otroke predvsem z zimsko igro, v kateri deček ustvari snežaka in ga antropomorfizira, malce starejši se bodo zabavali ob izvorni rešitvi, kako pomagati sneženemu prijatelju v toplejšem obdobju, še starejših se bo dotaknila misel, da je prijateljstvo, kadar je iskreno, kljub minevanju večno, čeprav nas ločijo razdalje in čas.